

ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI CULTURAL-EDUCATIVĂ DE MASĂ A INSTITUȚIILOR MUZEALE, ÎN ATENȚIA SPORITĂ A CERCETĂTORILOR SPECIALIȘTI

de NICOLAE UNGUREANU

Eficacitatea multipleror manifestări inițiate și susținute consecvent de muzeele din țara noastră, în condițiile create după eliberare, a fost probată pe de o parte de rezultate valoroase în domeniul cercetărilor și al îmbogățirii considerabile a patrimoniului muzeal, iar pe de altă parte de creșterea popularității și interesului față de acest gen de instituții, mai precis față de conținutul muncii lor, în rîndurile marelui public și ale specialiștilor de pretutindeni.

În răstimpul celor 20 de ani, la început cu un efectiv restrîns de lucrători muzeografi și mai apoi cu un număr corespunzător sarcinilor care în mod firesc deveneau tot mai complexe, printr-o muncă exigentă și pasionată, cu sprijinul și îndrumarea organelor de partid și de stat, au fost depășite unele greutăți inerente în viața acestor instituții, care țineau de o moștenire săracă, lăsată și aceasta în trecut la voia întîmplării sau folosită deseori în scopuri lăuntrice spiritului științific, așa încît astăzi un sector de maximă importanță, așa cum este cel al muzeografiei, se află adus pe un teren durabil, ale cărui caracteristici constau în utilitate științifică și instructivă, dinamism și perspectiva unei necontenite înfloriri.

De la colecțiile disparate și eterogene de atunci, cărora nu li se dezvăluia adevărata semnificație, prin însăși cumpăna ce persista cu privire la aproape fiecare obiect, între valoarea lui de document și curiozitate, dar mai curînd prin lipsa unei concepții tematice și a funcției științifice și sociale, patrimoniul actual al muzeelor, în linii generale bine încheșat, se compune din piese care evocă fenomene și evenimente diverse din care se țese istoria naturii și societății patriei.

Realizările de pînă acum în toate direcțiile muncii muzeale, ceea ce trebuie reținut nu reprezintă puțin lucru, constituie abia începutul desfășurării unei activități ample și trainice în folosul științei și educației. De aici preocuparea atentă pentru căutarea neconținută a celor mai indicate căi, fie în orientarea și organizarea cercetărilor, fie în valorificarea

din punct de vedere științific și educativ a patrimoniului și în păstrarea corespunzătoare a acestuia. Asemenea probleme, revin în ultimii ani sistematic în dezbaterile nu numai a lucrătorilor muzeografi ci și a unui cerc numeros de specialiști din cadrul institutelor Academiei R.P.R., învățământului superior și a altor instituții cu preocupări înrudite cu cele ale instituțiilor muzeale.

După constituirea C.S.C.A., în cadrul plenarei lărgite a Consiliului așezămintelor culturale din iulie 1963, și apoi în mod repetat, în cadrul secțiilor comisiei muzeelor științifice, problemele activității de conținut desfășurată de instituțiile muzeale din țară au fost analizate și precizate fie în cadrul unor discuții organizate, fie mai ales pe teren de către colective la care au participat efectiv numeroși specialiști, oameni de știință și cultură și lucrători pe frontul muzeografiei.

Întâlnirea și antrenarea acestor factori a prilejuit o privire de ansamblu asupra realizărilor de pînă acum și stabilirea unor coordonate de muncă sub raportul volumului, dar mai ales al conținutului, specificului teritorial și profilului, pentru programul activității viitoare.

Documentele elaborate și participarea directă a specialiștilor au ajutat la definirea naturii succeselor înregistrate în acest domeniu în ultimii ani, au relevat contribuția prețioasă pe care instituțiile muzeale o aduc la instruirea și educarea oamenilor muncii, la dezvoltarea științei și culturii socialiste, au supus unei critici principiale o serie de aspecte negative care frînează încă ridicarea activității științifice și cultural-educative de masă la nivelul superior cuvenit. Totodată au fost indicate măsuri pentru o mai bună organizare a rețelei și activității muzeelor din țară, pentru realizarea unor valoroase expoziții de bază, pentru dezvoltarea corespunzătoare a activității de cercetare și cultural-educative, prin forme specific muzeale.

Activitatea expozițională și cea cultural-educativă de masă a muzeelor, așezată pe baza unei serioase documentări, realizează valorificarea critică a vechiului patrimoniu și a rezultatelor noi dobîndite prin lărgirea și aprofundarea considerabilă a sferei cercetărilor științifice.

Numeroase sînt unitățile care se impun prin volumul și valoarea colecțiilor, prin cercetări, și care au deja organizate expoziții de bază de o înaltă ținută ideologică și științifică.

Planurile de măsuri ce se aplică în prezent tind să ducă mai departe, cu sprijinul specialiștilor atrași spre acest domeniu, mișcarea noastră muzeală.

S-a desprins clar din constatările de teren și din dezbateri că obiectivele principale ale activității muzeale pot fi îndeplinite în condiții superioare printr-o susținută și calificată activitate de cercetări științifice.

Cu forțe proprii sau în colaborare strînsă cu institutele de specialitate, prin cercetări de teren și prin studierea fondului documentar arhivistic, unitățile muzeale au înregistrat succese valoroase pe linia cunoașterii istoriei naturii și societății. Cercetări rodnice desfășoară nu numai muzeele din Capitală ci și muzeele din toate regiunile țării. Anual se

deschid sute de șantiere unde sînt date la iveală mărturii autentice privind istoria naturii și societății. Numai în ultimii 3 ani muzeele de istorie au cercetat peste 500 puncte arheologice, lucrătorii muzeelor de științele naturii au făcut nenumărate periegeze în vederea realizării de colecții care reflectă trecutul geologic și bogățiile naturale ale teritoriului patriei, iar muzeele etnografice în special muzeul Satului și muzeul de Artă Populară au pătruns în peste 400 de sate pentru a cerceta și salva obiecte tradiționale ale culturii materiale și spirituale a poporului și pentru a cunoaște și consemna realitățile noi din viața satului de astăzi, colecțivizat.

Toată această desfășurare de forțe este orientată după un plan unic de cercetări, subordonat necesității de a realiza cuprinzător tematicile de profil ale muzeelor respective.

Se poate afirma că drumul netezit prin activitatea de pînă acum a muzeelor a creat premisele unei laborioase munci de viitor, în cadrul căreia cercetările și concepția tematică se condiționează și se completează reciproc, asigurîndu-se finalitatea oricărei manifestări specific muzeale.

În susținerea prevederilor planurilor de măsuri, cu privire la intensificarea și îmbunătățirea muncii științifice, o atenție deosebită se acordă ideii ca cercetările instituțiilor muzeale să fie chibzuit îndrumate în scopul de a se realiza un patrimoniu valoros și cuprinzător, care să permită oglindirea tot mai deplină și instructivă, în cadrul expozițiilor de bază, a bogățiilor minerale, animale și vegetale ale patriei, a dezvoltării societății de la cele mai vechi forme de viață și organizare socială pînă în zilele noastre, a culturii materiale și spirituale populare, în procesul dezvoltării ei istorice, ca și pentru îmbogățirea caselor și muzeelor memoriale cu noi materiale semnificative, capabile să le asigure un conținut tematic corespunzător, un rol educativ-patriotic, potrivit cu importanța pe care înaintașii noștri au avut-o prin activitatea lor la progresul social, al științei, artei și culturii.

O bună parte din rezultatele activității de cercetare a muzeelor au fost folosite la redactarea lucrărilor de sinteză în diferite discipline (istorie, șt. naturii, etnografie), în special pentru capitolele tratatului de Istoria Romîniei.

Aproape toți cercetătorii specialiști care au fost în situații de colaborare cu muzeele, recunoscînd meritele evidente ale cercetării muzeelor de diferite profile, au subliniat necesitatea extinderii acestor cercetări asupra laturilor de bază ale disciplinelor care indică profilul muzeelor respective și și-au reafirmat dorința și hotărîrea de a continua acest sistem de colaborare care s-a dovedit rodnic.

Așa spre exemplu, la una dintre dezbaterile colective pe problemele activității de specialitate a muzeelor, dr. C. S. Nicolaescu Ploșor, membru corespondent al Acad. R.P.R., după ce a trecut în revistă cîteva din roadele activității sale de colaborare cu muzeele, remarcă : „*Iată cum, nu numai institutele Academiei, dar și muzeele s-au înrolat într-o acțiune de mare interes științific, și anume aflarea unor adevăruri asupra începu-*

turilor istoriei noastre, începuturi care se confundă cu însăși începuturile istoriei omenirii", relevînd valoarea concretă în sensul amintit a cercetărilor desfășurate la diferite muzee ca cele din București, Slatina, Pitești, Brașov, Baia Mare, Craiova, Ploiești ș.a.

Avîndu-se în vedere cerințele obiective ale muncii în domeniul respectiv, s-au luat măsuri și se urmărește sistematic ca munca de cercetare a muzeelor să se desfășoare, pe viitor cu exigență și corectitudine științifică, pe baza aceluși plan unic de care aminteam, precizîndu-se întreaga problematică în curs de cercetare, plan aprobat anual de C.S.C.A. și corelat cu planurile de cercetare ale institutelor corespunzătoare ale Academiei R.P.R. și ale altor instituții de specialitate, în felul acesta înlăturîndu-se unele lacune și suprapuneri ale muncii de pînă acum.

Laturile activității specific muzeale tind deopotrivă la satisfacerea scopurilor științifice și cultural-educative de masă. De pildă, pentru desfășurarea unei susținute munci cultural-educative de masă, obiectivul principal al muzeelor de toate profilele constă în realizarea expozițiilor de bază, în jurul cărora se concentrează întreaga muncă științifică. Organizarea expozițiilor de bază presupune pe lîngă o justă tematică și o înaltă ținută științifică, un mod corespunzător de prezentare tehnico-muzeografică, la nivelul exigențelor și posibilităților sporite ale zilelor noastre. Chiar și în această direcție cercetătorii de specialitate și-au spus cuvîntul, ajutînd prin semnalările și sugestiile lor la succesul acțiunilor muzeelor. Sînt numeroase instituțiile muzeale din Capitală și cele situate în toate colțurile țării care datorită experienței bogate a cadrelor lor, preocupărilor și eforturilor colective depuse, au organizat expoziții de bază care se bucură de aprecierea unanimă a marelui public și specialiștilor de la noi și de peste hotare.

Emoția și reflecțiile vizitatorilor în fața mărturiilor autentice, privind natura patriei și istoria poporului se completează cu satisfacția pe care aceștia o încearcă în fața unei prezentări îngrijite, moderne, tematice, care aduce o notă atrăgătoare, sporind atenția și interesul și fixînd în felul acesta cunoștințele dobîndite prin vizionarea exponatelor. Prin acest mănunchi de însușiri o serie de muzee de profil determinat sau mixt, ca Muzeul Satului, muzeele etnografice din Iași și Golești, muzeele de științele naturale din Craiova, Ploiești și Tulcea, Muzeul de istorie a Orașului București, cele din Sibiu, Galați, Timișoara și multe altele, au devenit puncte intens frecventate, cu o reală contribuție în instruirea și educarea științifică și patriotică a milioanele de oameni ai muncii. Edificatoare pentru aprecierea nivelului calitativ la care au fost realizate expozițiile multor muzee, ca și pentru funcția socială pe care o îndeplinesc tot mai amplu, sînt cifrele comparative ale vizitatorilor mereu în creștere, care trec pragul muzeelor noastre an de an. Desigur că cei peste 8.500.000 de vizitatori înregistrați în anul 1964 reprezintă un spor concludent față de cca. 3.000.000 în 1957 și cu atît mai mult față de cele numai cîteva sute de mii din anii 1950—1951. Muzeele din București au din acest punct de vedere cel mai ridicat procent de vizitare.

Caracterizată printr-o mare varietate tematică activitatea de ansamblu a instituțiilor muzeale oglindește preocuparea lucrătorilor din acest domeniu, dar, în ultimul timp și a specialiștilor de la alte institute de cercetări, a unui cerc larg de intelectuali, interesați și indicați să-și aducă aportul la desfășurarea manifestărilor muzeale, de a contribui la formarea unei concepții științifice despre lume, la educația patriotică, la lărgirea orizontului cultural-științific al maselor.

Așa de exemplu la Muzeul de Istorie a Orașului București, ciclul de comunicări științifice, care se desfășoară cu regularitate, pe lângă personalul muzeului, este susținut de numeroși specialiști istorici, care abordează aspecte diverse ale istoriei orașului, bucurându-se de o maximă apreciere din partea publicului.

Beneficiind de condiții tot mai favorabile de funcționare, create prin grija statului nostru democrat popular, aceste instituții, ajutate cu competență și din plin de un larg activ obștesc de oameni de știință, devin pe zi ce trece adevărate laboratoare de cercetare și studiu, își realizează îmbunătățirea calitativă și sporesc eficiența acțiunilor lor specifice, în interesul științei și desăvârșirii culturii socialiste în patria noastră.

